

โรคไข้หวัดนก : ภัยร้ายแรงที่กำลังคุกคามเศรษฐกิจโลก

โรคไข้หวัดนก* (Avian Influenza หรือ Bird Flu) เป็นภัยร้ายแรงที่กำลังคุกคามสุขภาพและชีวิตของมนุษย์ไปทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชีย สืบเนื่องจากการที่เชื้อไข้หวัดนกได้คร่าชีวิตผู้คนเป็นจำนวนมาก ทำให้นานาประเทศเกิดความตื่นตระหนก และพยายามหาทางป้องกันเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไข้หวัดนก ด้วยการฆ่าสัตว์ปีกที่ติดเชื้อและต้องสงสัยว่าจะติดเชื้อ การห้ามนำเข้าสัตว์ปีกจากประเทศที่พบการระบาดของโรค ตลอดจนคิดค้นหาวัคซีนต้านทานเชื้อไข้หวัดนก อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนไข้หวัดนกซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากประเทศในแถบเอเชียจะยังคงระบาดอย่างต่อเนื่อง และได้ลุกลามไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลกแล้ว จนทำให้เกิดกระแสความหวุ่นวิตกว่า เชื้อไข้หวัดนกอาจกลายพันธุ์เป็นเชื้อที่สามารถติดต่อระหว่างคนสู่คนได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชากรโลก รวมทั้งก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจโลกอย่างมหาศาลซึ่งยากที่จะประมาณได้

➤ การแพร่ระบาดของไข้หวัดนกเริ่มจากเอเชีย

⇒ เอเชีย ในปี 2540 เชื้อไข้หวัดนกเริ่มแพร่ระบาดมาสู่คนเป็นครั้งแรกที่ฮ่องกง มีผู้ติดเชื้อรวม 18 คน และเสียชีวิต 6 คน โดยทางการฮ่องกงได้กำจัดไก่ เป็ด และนก ไปกว่า 1.6 ล้านตัว และในเดือนธันวาคม 2546 พบเชื้อไข้หวัดนกระบาดในฟาร์มเป็ดไก่ของเกาหลีใต้ และยังพบการติดเชื้อไข้หวัดนกในเสือดของสวนสัตว์ในไทย หลังจากนั้นก็ลุกลามขยายวงกว้างไปยังหลายประเทศในแถบเอเชีย ไม่ว่าจะเป็น เวียดนาม กัมพูชา ลาว พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น จีน มองโกเลีย อินเดีย และปากีสถาน ซึ่งนักวิเคราะห์เชื่อว่า นกที่อพยพหนีอากาศหนาวเย็นจากขั้วโลกเหนืออาจเป็นพาหะนำเชื้อไวรัส H5N1 แพร่เข้าสู่พื้นที่ต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย

สำหรับในประเทศไทยนั้น การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกในช่วงปี 2547 - เมษายน 2549 พบว่ามีผู้ติดเชื้อรวม 22 คน และเสียชีวิต 14 คน ซึ่งถือว่ามากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากเวียดนามและอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตาม ไทยสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกได้ในระดับหนึ่ง โดยมีการกำจัดสัตว์ปีกไปหลายสิบล้านตัว และรัฐบาลต้องเสียค่าชดเชยให้แก่ผู้เลี้ยงไก่ไปหลายพันล้านบาท นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยยังได้ส่งผลให้โครงสร้างการส่งออกไก่ของไทยเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่เคยส่งออกไก่สดแช่เย็นแช่แข็งเป็นหลัก เปลี่ยนเป็นส่งออกไก่แปรรูปเป็นหลัก

⇒ ยุโรปตะวันออก พบการระบาดของเชื้อไข้หวัดนกเป็นครั้งแรกที่รัสเซียในเดือนกรกฎาคม 2548 และแพร่ระบาดไปยังประเทศใกล้เคียงหลายประเทศ อาทิ คาซัคสถาน ยูเครน ตุรกี โรมาเนีย และโครเอเชีย ฯลฯ โดยมีฝูงนกอพยพเป็นพาหะนำโรค

* เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่ติดต่อกันในสัตว์ปีก (เช่น นก นกป่า ไก่ เป็ด และห่าน) แต่ในบางครั้งก็อาจติดต่อผ่านสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่น ๆ ได้ด้วย (เช่น หมู) โดยไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 (H5N1 Influenza Virus) เป็นชนิดรุนแรงที่ระบาดในหมู่วัดสัตว์ปีก และสามารถแพร่ระบาดมาสู่คนได้โดยการสัมผัสอย่างใกล้ชิด หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งจากสัตว์ที่ติดเชื้อและเข้าสู่ร่างกายคนผ่านทางเยื่อจมูกหรือตา ซึ่งอาจทำให้เสียชีวิตได้หากมีอาการรุนแรง ทั้งนี้ เชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ถูกตรวจพบเป็นครั้งแรกในปี 2502 ที่เขตการปกครองสกอตแลนด์ของสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านั้น ในปี 2461 ได้เกิดการระบาดของเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ H1N1 โดยมีจุดเริ่มต้นที่สเปน หรือที่รู้จักกันในนามโรคไข้หวัดนกสเปน ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตมากถึง 40-50 ล้านคน

⇒ แอฟริกาตะวันตกและยุโรปตะวันตก ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-ต้นเดือนเมษายน 2549 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไข้หวัดนกได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เมื่อพบการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วไปยังหลายประเทศในแถบแอฟริกาตะวันตก (อาทิ ไนจีเรีย แคมeroon) และทวีปยุโรป (อาทิ เยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี ออสเตรีย) รวมกันกว่า 30 ประเทศ

⇒ อเมริกาเหนือ ขณะนี้ยังไม่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 แต่เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 พบการติดเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5 ที่แคนาดา ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่ไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสหรัฐฯ คาดว่าเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 อาจแพร่เข้ามายังประเทศในแถบอเมริกาเหนือภายในปี 2549 นี้ โดยมีนกป่าอพยพเป็นพาหะนำโรค

ทั้งนี้ จากข้อมูลล่าสุด องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) รายงานว่า ตั้งแต่ปี 2546 จนถึงวันที่ 21 เมษายน 2549 ที่มีการระบาดของไข้หวัดนกไปทั่วโลกรวมราว 50 ประเทศ ส่งผลให้มีผู้ติดเชื้อไข้หวัดนกแล้วรวม 204 คน ในจำนวนนี้ เสียชีวิตถึง 113 คน หรือเกินครึ่งของผู้ติดเชื้อทั้งหมด

แผนภาพการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก (จัดทำโดย Wall Street Journal)

➤ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก

การแพร่ระบาดของเชื้อไข้หวัดนกที่ยังไม่มีที่ท่าว่าจะสิ้นสุดลงในระยะเวลาอันใกล้นี้ ทำให้นักวิเคราะห์จากหลายสำนัก ระบุให้ไข้หวัดนกเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะในกรณีนี้ที่เชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์จันสามารถแพร่ระบาดจากคนสู่คนได้ ซึ่งจะทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายล้านคน ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีหลายหน่วยงานออกมาคาดการณ์มูลค่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจโลกจากการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกดังนี้

- **Lowy Institute** เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2549 Lowy Institute ซึ่งเป็นสถาบันวิจัยที่มีชื่อเสียงในออสเตรเลีย ได้เผยแพร่ผลการศึกษเกี่ยวกับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกต่อเศรษฐกิจโลก โดยคาดว่าหากโรคไข้หวัดนกแพร่ระบาดไม่รุนแรง จะทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกสูงราว 1.4 ล้านคน และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจโลกเป็นมูลค่าราว 330 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ในกรณีที่การระบาดของโรคไข้หวัดนกมีความรุนแรงมาก คาดว่าจะทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกสูงถึง 142.2 ล้านคน และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจโลกเป็นมูลค่าสูงถึง 4,400 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

- **ธนาคารโลก (World Bank)** คาดว่าหากมีการระบาดของเชื้อไข้หวัดนกจากคนสู่คน จะส่งผลให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ของโลก ลดลงราว 2% ต่อปี หรือทำให้เศรษฐกิจโลกได้รับความเสียหายสูงถึงปีละประมาณ 800 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อันเป็นผลจากผลผลิตรวมของโลก (World Output) ลดลงทั้งในแง่ของขนาดและผลิตภาพการผลิต สืบเนื่องจากแรงงานเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตลง นอกจากนี้ ธนาคารโลกยังคาดว่าผลกระทบจากโรคไข้หวัดนกจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจโลกในระดับที่รุนแรงและยาวนานกว่าการระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรงหรือ SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome) เมื่อปี 2546

- ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) จากรายงานเรื่อง “Asian Development Outlook 2006” ซึ่งเผยแพร่เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2549 ระบุว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไข้หวัดนกได้ส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของอุตสาหกรรมสัตว์ปีกทั่วโลกไปแล้วคิดเป็นมูลค่าราว 10-15 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากมีรายได้ลดลง ยิ่งไปกว่านั้น ไข้หวัดนกอาจส่งผลให้เศรษฐกิจโลกเกิดภาวะชะงักงัน จนกลับเข้าสู่ภาวะถดถอยดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นเมื่อปี 2525 ก็เป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม ADB ได้กล่าวอ้างถึงผลการคาดการณ์จำนวนผู้เสียชีวิตทั่วโลกจากโรคไข้หวัดนกซึ่งประเมินโดย WHO ว่า หากไข้หวัดนกสามารถกลายพันธุ์สู่คนได้ จะทำให้มีผู้เสียชีวิตราว 2-7 ล้านคน ขึ้นกับระดับความรุนแรงของโรคที่เกิดขึ้น

โปรดติดตาม “โรคไข้หวัดนก : ผลการศึกษาของ IMF” ในสัปดาห์หน้า

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

พฤษภาคม 2549